

Təbiətə məktub

Zəlimxan Yaqub
xalq şairi

Zirvəsindən aşdığım dağlar, mənə dibinə çəkən dərələr, sularından keçdiyim çaylar, gözündən içdiyim bulaqlar, dibində daşları saydığım göllər, salxımına, saçağına tamaşa etdiyim şalalələr, qayasına söykəndiyim sıldırımlar, gözümü dibinə çəkən uçqunlar, dərin yarpaqlar, qorxulu uçurumlar, qalxdığım yoxuşlar, endiyim enişlər, yeridiyim yollar, dolaşdığım cığırar, sanadığım yarpaqlar, sıgalladığım budaqlar, gözəlliyinə heyran qaldığım meşələr, kölgəsində dincəldiyim ağaclar, havasını ciyərimə çəkdiyim yaşıllıqlar, ucsuz-bucaqsız çöllər, bərəkətli düzlər, qocaman palıdlar, uca çinarlar, salxım söyüdlər, all-güllü yamaclar, sizə məktub yazıram!

Bu məktubu sizə şəhər tünlüyündə, yuxarısı tavan, aşağısı taxta döşəmə, ətrafı dörd divar olan dar bir otaqdan yazıram. Ürəyimə gələn duyğuları, beynimdə dolayan fikirləri dilə-qələmə gətirmək nə qədər çətinmiş, İlahi?

Bu məktubu yazdığım yerdə bir az çürümüşəm, bir az ərimişəm, bir az kirilmişəm, bir az çökmüşəm, bir az sınımışam, bir az kövrəlmişəm, bir az xəstələnmişəm, bir az qocalmışam, bir az təklənmişəm, bir az tənhallaşmışam, bir az ölmüşəm. Bu bir azların içində çırpına-çırpına qalmışam. Ahım göyü yandırır, nəfəsim yeri!

Zirvə, səndən qar istəyirəm, sinəmin üstünə qoymaq üçün, dərə, səndən sel istəyirəm, gurultusuna qulaq asmaq üçün, dağ çayı, səndən sürət istəyirəm, dənizlərə qovuşmaq üçün, bulaq, səndən salıq istəyirəm, diri və duru yaşamaq üçün, şalalə, səndən səs istəyirəm, uzaqlara yaymaq üçün, qaya, səndən sərtlik istəyirəm, ötkəm və möhkəm olmaq üçün, ağac, səndən bar istəyirəm, şirin-şirin yemək üçün, çiçək, səndən ətir istəyirəm, ruhuma yaymaq üçün. Mən çox şey istəyirəm. Yaşımın bu vaxtında kimdi bu şeyləri mənə verən?

Zirvə deyəcək - mən çox hündürdəyəm, mənə əlin yetişməz, dərə deyəcək - sellərimin gurultusu həmin gurultudur, sənin qulaqların ağır eşidir, dağ çayı deyəcək - dəniz çox uzaqdı, ona qovuşa bilməzsən, bulaq deyəcək - bulandırsa, durulmağın çətin olacaq. Qaya deyəcək - sən mənim kimi möhkəm olmağı bacarmazsan, ağac deyəcək - mənim barım həmin bardı, sənin iştahan yoxdu.

Bütün bu çətinliklərin önündə yenə də ümidi, xilasını səndən gözləyirəm, ana təbiət!

Qollarımı geniş aç, qucağıma gen tut, nəfəsini üstümə çilə, ürəyini mənə ver, duyğularımı qanadlandır, gözümə işıq, ürəyimə təpər, dizimə taqət ver. Fikirlərimə cürət, sözlərimə kəsər, qələmə istilik, yaddaşıma ötkəmlik, zehnimə aydınlıq bağışla.

Gəzdiyim yerləri bir də görmək, gördüyüm yerləri bir də görmək, eşitdiyim səsləri bir də eşitmək istəyirəm. Səsləri duymaq istəyirəm, səsləri! Görüm bülbül cəh-cəh vuranda, qarğa qarıldayanda, qurbağa quruldandayanda, donuz donquldayanda, ayı anqırandayanda, sərçə cikkildəyəndə, maral mələyəndə, qartal süzəndə, bayquş ötəndə, canavar ulayanda, it hürəndə, at kişnəyəndə, qoyunquzu mələşəndə nə demək istəyir. Quş dili bilən Süleyman olmaq istəyirəm, bu səsləri,

nəfəsləri duymaq, bilmək və düşünmək üçün!

Günəş kimi yanmaq, Ay kimi parlammaq, ulduz kimi ucalmaq, göy kimi genişlənmək, bulud kimi çalxalanmaq, yağış kimi yağmaq nə böyük səadətdir, nə böyük xoşbəxtlikdir.

Günəşə baxıb isinməsə, Aya baxıb parlamasa, ulduza baxıb nurlanmasa, göylərə baxıb genişlənməsə, üfüqlərə baxıb rəngləri duymasa, bulud kimi dolub-boşalmasa, insan təbiətin bir parçasına çevrilməsə, xoşbəxt ola bilermi? Yox, yox, yox! Bizim xoşbəxtliyimiz təbiətdədir.

O təbiətdə ki, çörəyini yemədən, ac qalacaqsan, suyunu içmədən, yanacaqsan, duzunu dadmasan, dadın-tamın olmayacaq, havasını udmasan, nəfəsin kəsiləcək, torpağına baş əyməsən, bərəkətin göyə çıxacaq, güllünü qoxlamasan, tərəvətin olmayacaq. O təbiət ki, ata-ana qədər müqəddəs, övlad qədər istəklil, sevgili qədər şirindir.

Ana təbiət! Nə istəyə, nə sevgiyə, nə müqəddəsliyə məhəl qoymadıq. Təbiətə biganəlik, canlı aləmə soyuq münasibət, nadanlıq, cahillik bizi yaman günə qoydu.

Biz neylədik? Oturduğumuz ağaca balta çaldıq, ağaclarını kəsdik, bulağının gözünü bulandırdıq, dağımı əridib düz elədik, daşını quma döndərdik, torpağı göyə sovurduq, dəhnəni dibindən qurultuq, budaqları kəsdik, körpüləri yandırdıq, ocağı söndürüb külündən oynadıq.

Təbiət bizdən küsdü. Dərələr səsinə içinə çəkdi, quşlar nəğməsinə bizdən əsirgədi, qarımız vaxtında yağmadı, Günəşimiz vaxtında doğmadı, fəsilər baş-ayaq oldu, yola-yamaca-yastanaya göz dəydi, keçidlər, aşırımlar, bələnlər, yollar, cığırar insan ayağına tamarzı qaldı, yurdlar sahilsiz, yuvalar quşsuz, yaylaqlar yetim qaldı. Təbiətdən soyumaqla biz özümüzə soyuduq. İnsanın insana can deyib-can eşitməsi, mehribanlıq, ürəyigenişlik, səmimiyyət, təbiilik, qonaqpərvərlik, insanların isti görüşləri getdikcə yoxa çıxdı, yoxluğa doğru getdi.

Torpaq da, toxum da, dən də, sünbül də, zəmi də, un da, urva da, xəmir də, kündə də, çörək də, süfrə də sənin adınla bağlıdı, ana təbiət!

Təbiət yoxdursa, torpaq da yoxdu, torpaq yoxdusa, toxum da yoxdu, toxum yoxdusa, sünbül də yoxdu, sünbül yoxdusa, zəmi də yoxdu, zəmi yoxdusa, çörək də yoxdu, çörək yoxdusa, həyat da yoxdu.

Bütün bu yoxluqları var eləmək üçün torpaq şumlanmalıdı, herik sulanmalıdı, toxum səpilməli, dən cücərməli, sünbül sarılmalıdı, çörək bişməli, süfrə açılmalıdı.

*Sən adilsən!
Sən ədalətlisən!
Sən böyüksən!
Sən qonaqpərvərsən!
Sən ucasan, ana təbiət!*

Biz səndən üz döndərsək də, sən bizdən üz döndərməzsən. Çünki ürəyin genişdir, rəhmin sonsuzdur. Yenə beşiyimiz beşikdir, məzarımız məzardı, torpağımız torpaqdı, dağımız dağdı, aramız arandı, yaylağımız yaylaqdı. Bilmirəm, mənim bu məktubum sənə çatana qədər mənim ömrüm çatacaq mı? Bircə onu bilirəm ki, sən varsansa, mən də varam, sən yoxsansa, mən də yoxam!